

Leif Mysen

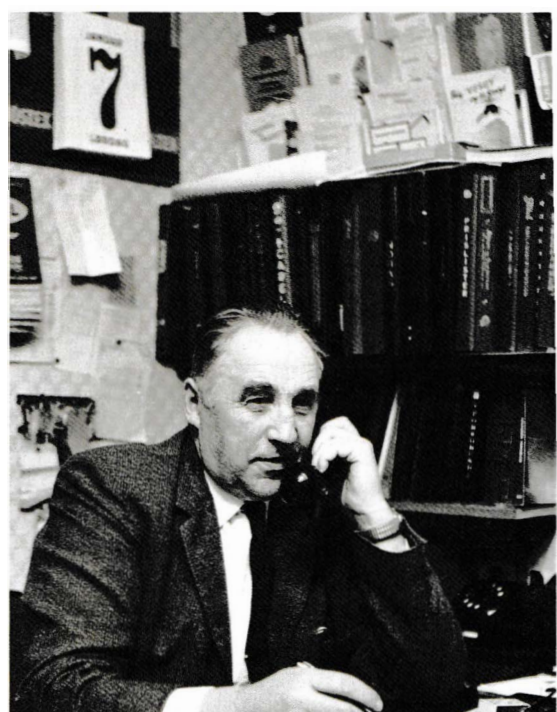
Av Dag Mysen

Leif Mathias Mysen (1901–84), nest yngste sønn av Arnt Laurits og Mathilde Mysen, vokste opp på Haga på Folkenborg. Han tok Haga jordbruksskole, jordbrukslinja på Kalnes, og arbeidet et år som fjøskontrollør på Hadeland. Her bodde han hos kjøpmann Jul Gjærviken. Han var barnløs, og ville at Leif skulle overta forretningen. Leif avsto, men ble tent som kremmer. De trengte høy og halm på grunn av dårlig innhøsting. Leif skaffet det de trengte fra forbindelsene sine i Eidsberg.

Frø-/korn-renseri

Vel hjemme tok han handelskolen og begynte som *frøforhandler*. Han startet eget *frø-/korn-renseri* i 1929/30 i det gamle Mysen meieri. Ganske snart investerte Leif i nye rensesmaskiner og fikk opp omsetningen i bedriften. *Johan Volden*, som arbeidet hos Leif som frøenser, fortalte at Leif tok med frøprover og reiste rundt norskekysten med rutebåter og tok opp bestillinger. Johan arbeidet hos Leif til 1942, da han overtok farsgården Flaten.

Leif kjøpte opp mesteparten av tomteområdet sør og vest for det gamle meieriet, inkludert det gamle blokkhuset som lå inntil Meieriveien. For skråningen ned mot Mysenelva lå et gammelt sementstoperi, og øst for dette lå to gamle lagerbygninger som hørte til trillebår-fabrikken til Anton Hamil Mysen. Da fabrikken ble nedlagt

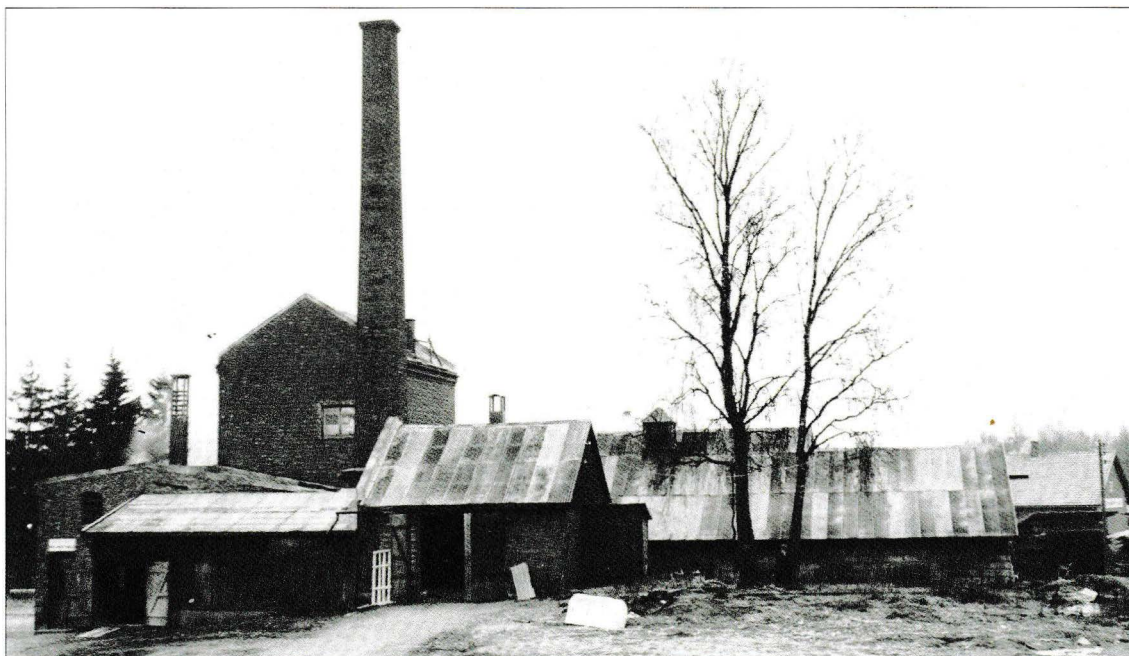

Leif Mysen i telefonsamtale på kontoret på sin 60-årsdag i 1961. Bildet utlånt av Ragnar Mysen

i Otto Lund sitt eierskap, kjøpte Leif også disse.

Frørenseriet gikk godt, med *Martin Johansen* («Martin frøenser» på folkemunne), som ansatt. Derfor bygde Leif nytt bygg i tre etasjer med full kjeller like etter krigen. Huset ligger der den dag i dag, som første del av det store huset som nå er bygd om til leiligheter med mer. Huset ble bygd på tomten etter sementstoperiet, og ble satt opp av *Odd Bye* med flere. Da hadde Leif leid bort frørenseriet til *Østlandske Landbruk A/S*.

Kjelleren i nybygget ble leid bort til *garver Johnsen*. Frørenseriet ble flyttet fra meieriet og inn i de tre øvrige etasjene

Gamle Mysen Meieri med lagerbygninger i forgrunnen Her innredet Leif frørenseriet sitt i 1930
Bildet er fra før 1940 og utlånt av Ole Lauritz Mysen

Et fruktpresseri flyttet da inn i de ledige lokalene i meieriet.

Systue og konfeksjonsfabrikk

Bygget ble utvidet helt først i 1950-årene som lager for byggevarene til den ekspanderende byggevareavdelingen i Leif Mysen A/S. I denne delen ble det innredet leilighet i topp-etasje og *systue* i annen etasje. Her drev fru *Randi Granberg* *systue* i noen år. Våren 1958 ble denne overtatt av brødrene *John* og *Kai*, samt faren *Rolf Sparre-Enger*. De flyttet sin *konfeksjonsfabrikk* fra Oslo til Mysen. *Kai* flyttet da inn i leiligheten over og bodde der. Brødrene drev fabrikkens til 1971, med fabrikkutsalg av produktene de siste driftsårene.

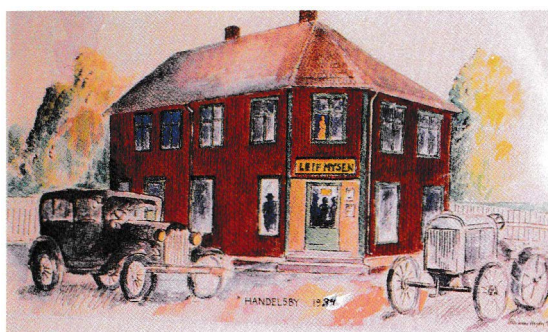
Frørenseriet ble solgt

Frørenseriet ble etter hvert solgt til *Østlandske Landbrukselskap*, som fortsatte

å leie i det nye bygget til Leif. I 1957 overdro *Østlandske Landbrukselskap* frørenseriet til *A/S Agroteknikk*, som fortsatte leieforholdet. I 1971 ble dette firmaet omgjort til en del av *Felleskjøpet*. Da leieforholdet for frørenseriet ble avviklet på begynnelsen av 1970-årene, ble lokalene innredet som lager for forskjellige byggevarer og landbruks-artikler, og som fjernlager for firmaets arkiver.

Byggvareavdelingen Oppstarten

Allerede et par år etter oppstarten av frørenseriet tok Leif inn noen spikerpakker og andre løsvarer i frøhandelen for å se om det kunne lønne seg å føre slikt. Det gikk såpass bra at han bestemte seg for å forsøke å slå seg opp i byggevarebransjen, som tillegg til frøhandelen. Han og faren *Laurits* gikk da til bror og

*Handelsby etter at Leif overtok i 1934.
Akvarell av Marianne Mysen etter fotografi.*

onkel Anton Hamil og ville kjøpe «Skiringsal», Meieriveien 2, der Hamil drev landhandel med bygningsartikler på si, og med sønnen Dagfinn som ekspeditør. De kom til enighet, og Leif kjøpte gården 7. mars 1933 for kr 19 000. Fra da av har gården hatt navnet *Handelsby*, som er direkte oversatt fra det gammelnorske «Skiringsal». Anton Hamil bygde da «Skiringsal II» på andre siden av Meieriveien for sønnen Dagfinn. Det ble inngått avtale om at Dagfinn og Leif skulle dele Anton Hamil sin handelsprofil i to: Leif skulle drive med byggevarer, Dagfinn med landhandleri.

Leif leide ut østre del av den nye forretningen sin til Oscar Stokstad, som innredet manufakturhandel her. Oscar solgte da Øierud Landhandel og flyttet til Mysen. I 1937 flyttet han forretningen sin til Torvet 1. Olga Wigum begynte blomsterforretning i det ledige lokalet og drev den til 1954.

Oppfinnsom og idérik

Den nye butikken var trang, med lager i kjelleren. Leif handlet med all slags *spiker, skruer, redskap, hestesko, sømmer, brodder* og la stadig nye områder av *byggevarebransjen* inn i vareutvalget sitt. Han

fikk stadig flere kunder i byggebransjen og i landbruket, og i et stadig større distrikt.

Leif var driftig og full av idéer. Både under og etter krigen var det streng rasjonering av varer. Utfordringene gikk ikke på å selge, men på å skaffe varer. Det som kom inn, ble stort sett solgt umiddelbart. Leif var dyktig til å trikse og mikse og bytte, og utviklet et stort nettverk over det søndre Østlandet for å få tilførsel av varer. Skrapjern ble byttet med støpejerns-ovner i Drammen. Leif kjøpte oppsop fra tobakks-fabrikkene i Oslo. Det var egentlig bare tobakkstøv, og var selvfølgelig ikke regulert i rasjoneringen. Folk var helt villige etter å få kjøpe dette oppsopet. De la stålull i pipa og fyrte opp og røkte. Stålulla hindret tobakkstøvet å fyke ned i lungene.

Etter frigjøringen i 1945 kjøpte Leif og Hans S. Olsen opp lagrene av redskaper og andre byggevarer som tyskerne etterlot seg på fortet, og fikk gode varer å selge.

Ekspansjon

I 1941 bygde Leif på Handelsby med et tilbygg mot øst i to etasjer. Bygget sto ferdig 4. oktober. Det ble satt opp av murmester *Johs. Myhre*, med en grunnflate på 75 kvm. Det ble innredet med garasje og lager. Rørlegger *Ragnvald Abelsen* leide seg inn i kjelleren.

Omtrent samtidig ble det satt opp en lang lagerbygning langs David Blids gate, fra Meieriveien og ned mot Leif og Martha sin bolig. Bygget ble satt opp i treverk og med to etasjer. I enden mot Meieriveien leide *Haftor Grefslie* seg inn med sveiseverkstedet sitt. I tilknytning til verkstedet hadde Leif en

Fra firmafest i 1980. Steinar og Bjarne Vikeby får medalje for lang og tro tjeneste
Bildet utlånt av Ole Lauritz Mysen

gjengemaskin til rør osv. Den kunne også brukes av kunder.

Selv om rasjoneringen fortsatte utover i femti-årene, ikke minst i byggevare-bransjen, fikk Leif det til likevel. Han førte *takplater, blokker, sement, kalk, armeringsjern, jernvarer av alle typer, metallrør, sementrør, dreneringsrør i tegl, ovner, skruer, spiker, snekkerredskaper med mere.*

Ansatte

Arve Kjønnå ble ansatt i byggevarebutikken. Tollef Westerby var også i butikken og på lageret. Johan Johansen fra Skjør og Harald Fredstad var sjåfører. Under krigen var dette yrket spesielt krevende, med streng rasjonering av bensin. Stort sett ble det kjørt med gassgeneratorer fyrt med «knott», som var knupp-ved i svært små biter. Trekk-krafta fra en slik generator var spinkel i forhold til en bensin-/dieselmotor. Systemet ble en forløper for våre dagers fyring med pellets
1. mai 1948 begynte Steinar Vikeby i

butikken. Da hadde Arve Kjønnå sluttet. Et par år etterpå begynte også Steinars bror Bjarne Begge var fra Rødenes. Det var også Leifs kone Martha, som var født Bae. Leif bygde hytte ved Rødenessjøen. Både han og barna ble sterkt knyttet til bygda, hytta og hjemgården til Martha.

Senere begynte Harald Pedersen og Sverre Madsen i butikken og Bjørg Tølfstrud på kontoret. Her var også Leifs datter Gro innom en periode, på vei til lærerutdannelse.

Bedriften rådde over to store og en liten lastebil i denne perioden. De ble betjent av Trygve Kråkstad, Arne Grefslie, Odd Grefslie, Odd Rakstad og John Andersen. De hadde nok å gjøre, med varehenting og utkjøring til kunder. Det var mange typer mengdevarer i byggebransjen: *sement, rør, jernvarer, lecablokker, sponplater osv.*

Institusjoner i firmaet

Steinar og Bjarne ble institusjoner i firmaet. De var med helt til bedriften

Søsknene Mysen som eiere av Leif Mysen A/S
Bak fra venstre Gro (gift Tolleshaug) og Thorleif,
foran Ragnar og Ole Laurits. Bildet er tatt i 1980
og utlånt av Ole Lauritz Mysen.

ble solgt til ForbrukerSamvirket Øst i 2013. Begge var driftige, raske og kundevennlige, og ble viktige i å utvikle et stort og tilfreds kundenettverk. Steinar jobbet på kontoret, Bjarne i butikken.

Ole Laurits, Ragnar og Thorleif

Sønnene til Leif kom naturlig inn i bedriften ettersom de ble store barn og ungdommer. Slik var det for de fleste som vokste opp i familiebedrifter den gangen.

Ole Laurits tok realskole og handelskole, og tok seg jobb et år hos C. Frogner i Oslo for å lære moderne butikkdrift. Butikken var landets ledende i sin bransje. Frogner var også grossist med hele Norge som

kundekrets. Dette firmaet var det første i Norge i sin bransje som utviklet et kjede-konsept. Ole Laurits likte seg godt i firmaet. Kontakten ble til en viktig forbindelse for fremtiden. Da Frogner-kjeden ble til, ble Leif Mysen med.

Ole Laurits tjenestegjorde i Tysklandsbrigaden i 1950–51. Etterpå tok han noen turer med jobb i Amerikalinjen for å komme litt rundt i verden. Han begynte fast i butikken i 1954.

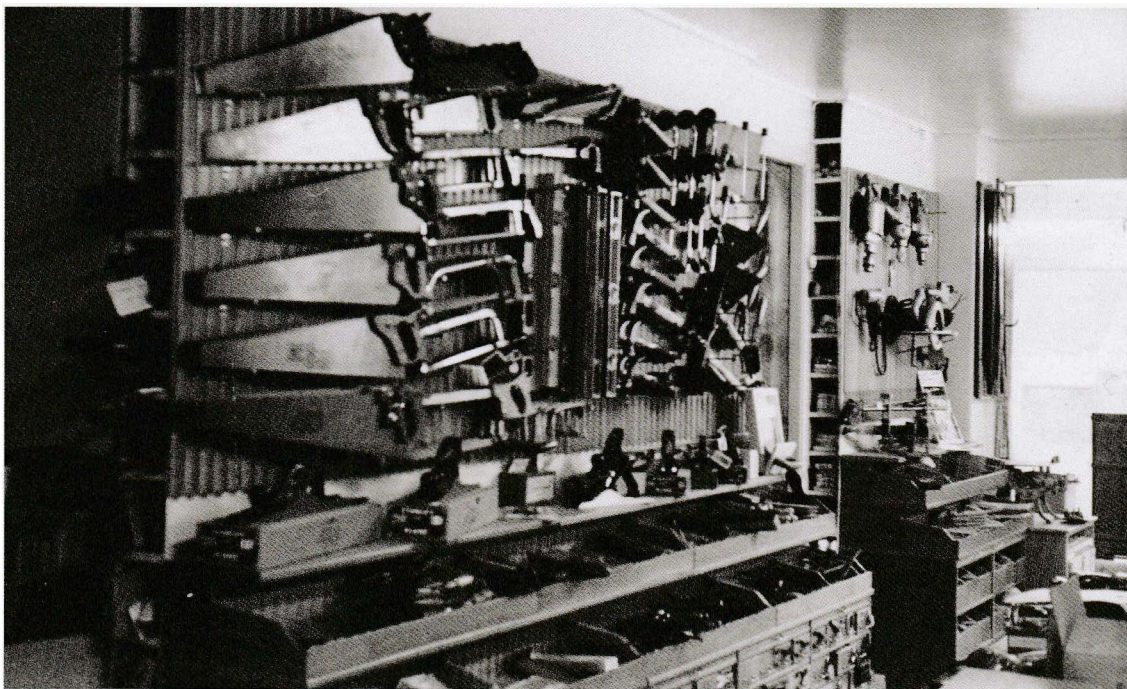
Ragnar tok også realskole og handelskole før han gjorde militærtjeneste i 1954–55. Også Ragnar jobbet noen måneder på båt i Amerikalinjen før han tok sin plass i butikken fra 1956. Ragnar fikk en annen utvikling enn sin bror, med tett tilknytning til natur og jakt. Det ble hans store glede alltid siden. Også Ragnar sørget for tilfang utenfra til sin egen og bedriftens kunnskapsbase, blant annet med kurs i Stockholm i 1963 i regi av Sveriges jærnhandlerförbund.

Thorleif begynte på kontoret i begynnelsen av 1960-årene. Her hadde han sin plass gjennom firmaets videre historie.

Modernisering av butikken

I mai 1954 ble et tilbygg av forretningen mot nord fullført. Bygget var på 60 kvm. Samtidig avviklet Olga Wigum blomsterforretningen sin. Begge deler gjorde det mulig å innrede en etter tidens målestokk moderne og velutstyrt byggvareforretning.

I november 1960 var tiden kommet til å gjøre om tilbygget fra 1941 til enda en utvidelse. Forretningen fikk en

Butikkinteriør fra 1950-tallet. Bildet er utlånt av Ole Lauritz Mysen.

bred trapp fra første til andre etasje. Mye av denne etasjen ble del av forretningen. Kontoret ble også flyttet hit opp. Det frigjorde ytterligere plass nede. Slik fulgte Leif opp utviklingen ellers på Mysen der alle toneangivende forretninger ble modernisert og gjort større og mer slagkraftige for en ny tid.

Interiøravdeling

Samtidig ble varespektret utvidet med *maling, tapeter og gulvbelegg*. Denne avdelingen ble ledet av *Ole Laurits*, og ble en god og inntektsbringende del av forretningskonseptet. I tillegg ble det satset på bad og sanitæranlegg. *Arne Kopperud* og *John Lintho* ble ansatt som rørleggere og la opp bad og toaletter rundt i en vid kundekrets. Interiøravdelingen vokste kraftig i omsetning og utvalget økte tilsvarende. *Arne Johansen* jobbet som gulvbelegger og ekspeditør.

Store kvanta, bredt utvalg

Ragnar konsentrerte seg om det øvrige vareutvalget. Firmaet ble lokal *grossist for klosetter, badekar og dusjkabinetter*. *Ragnar* forteller at de blant annet leverte 17 dusjkabinetter til Finnmark. Allerede fra 1955 var de lokal grossist for *drensrør* i tegl, og omsatte store kvanta i en aktiv periode for drenering i landbruket. Senere ble de grossist for drensrør i plast fra Fjellhammer Bruk.

Et år i 1960-årene var de den forretningen i Norge som leverte flest aluminium takplater, ikke minst til jordbruket. Samtidig ble det omsatt opptil to lastebillass med sement daglig, og store lass med lecablokker. Men konkurransen var hard i mengdevare-markedet. Fortjenesten sto ikke i stil med volumene. Likevel drev firmaet godt også i dette segmentet.

De leverte også mange *oljefyringsanlegg*. Her drev *Arne Kopperud*

Fra hjørnet ved Arild's Stormarked i 1973 Lagerbygningen til Leif Mysen i David Blids gate. Nedenfor leiegården kalt «Blokkehuset». Bildet er utlånt av Ole Lauritz Mysen

og John Lintho med monteringer og oppfølgende service. Firmaet sørget for et rikholdig lager av deler til anleggene

De leverte *pumper til private vannanlegg*, ikke minst på gårder i et stort distrikt. Også her ble firmaet kjent for å ha alt som trengtes av deler til enhver tid.

I denne perioden bygde de et åpent lager for drensør, sement-rør, armer-

ingsjern og øvrige jernvarer, samt metallrør av forskjellig slag.

Leif og Ragnar samarbeidet om anbud og levering av *rørene* til vannledningene mellom Askim og Mysen, Mysen og Trømborg, og Mysen og Trøgstad. Det var omfattende leveranser med orsmå fortjenestemarginer, men med god logistikk og dyktige medarbeidere ble det overskudd av dette også

Lagerbygget i Jernbanegata etter at alle utleieforhold var avviklet og hele bygget tilpasset firmaets eget behov. Dette skjedde først i 1970-årene. Bildet er tatt i 1980 og utlånt av Ole Lauritz Mysen.

Leif Mysen A/S

I 1972 ble firmaet Leif Mysen gjort om til Leif Mysen A/S. Aksjene ble delt mellom de fire barna. Ole Laurits og Ragnar ble daglige ledere, en posisjon de egentlig hadde fylt i mange år. Leif trakk seg tidlig ut av den daglige driften og tilbrakte mye tid på hytta i Rødenes. Jaktinteressen fikk også større rom. Han stolte på guttene sine og på deres kapasiteter til å lede.

Nytt og stort forretningsbygg i 1977

I 1977 sto det nye bygget klart, som hjørnegård til Meieriveien og David Blids gate. Byggetomta slukte deler av det åpne lageret nevnt overfor, blokkhuset og lagerbygningen langs David Blids gate. Bygget fikk rundt 600 kvm. grunnflate med forretningsdel i kjelleretasje og første etasje. I annen etasje ble det kontorlokaler. Kontorene huset *fysioterapi, legesenter, tannlege og advokat*.

Planen var opprinnelig å ha lager i hele underetasjen og forretning i første. Men det ble raskt tydelig at man også måtte ha forretningsdel i underetasjen. Omtrent tredjedelen av underetasjen ble brukt til teknisk rom og lager, samt et lite kontor til Ragnar. Resten av underetasjen huset byggevareavdelingen. Interiøravdelingen fylte første etasje. Her hadde Ole Laurits, Steinar og Thorleif kontorer.

Fortsatt blomstringstid

Første året etter innflyttingen i det nye bygget økte omsetningen med

35 prosent. Alle ledige lokaler var utleid. Den totale bygningsmassen ble utnyttet fullt ut til forretning, utleie og lagerlokaler.

I motsetning til mange andre i samme bransje, klarte Ole Laurits og Ragnar å drive firmaet med godt overskudd hvert år frem mot 1990. De var med i to kjeder underveis: *Frogner-kjeden* samt *Bygg og Bo* under Løvenskjold-Vækerø. Samtidig hadde de forhold til flere andre store firmaer som *Stormbull, Aspelin og Thiis & Co*. Det var turbulente tider, med stadige oppkjøp og fusjoner. Bransjen ble preget av større og større byggevarekjeder som presset prisene ned til historiske lavmål.

Ansatte

Det har vært mange inne i bildet som ansatte i firmaet. Mange unge gutter på Mysen har vært sommervikarer, ikke minst som sjåfører og hjelpegutter. Også barna til Ole Laurits og Ragnar var med i feriene gjennom ungdomsårene. Like mange har vært ansatt i forholdsvis

Ny forretningsgård ferdig i 1977. Bildet er tatt i 1980 og utlånt av Ole Lauritz Mysen

Eiere og ansatte samlet til fest i 1980. Fra venstre i første rekke Birgit Grefslie, Marit Fagerheim, Leif Mysen, Agnes Hansen, Bjørg Tofsrud. I andre rekke: Ragnar Mysen, Tor Torgersen, Jens Jensen, Bjarne Vikeby, Tove Strøm, Tove Smaadahl, Ragnvald Abelsen. I bakre rekke Thorleif Mysen, Sverre Madsen, Harald Pedersen, Odd Rakstad, Arne Johansen, Ole Laurits Mysen, Steinar Vikeby. Bildet er utlånt av Ragnar Mysen

korte perioder. Av de som var ansatt lengst i de 25 siste driftsårene kan vi nevne: Tore Strøm, Tore Smaadahl, Tor Torgersen, Sverre Madsen, Harald Pedersen, Odd Rakstad, Arne Johansen, Marit Fagerheim, Bjørg Tofsrud og Morten Stenberg.

ForbrukerSamvirket Øst

I 1990 kom krakket etter jappe-tiden. Byggebransjen ble strupt av prisfallet i boligmarkedet. Det ble stor arbeidsledighet. Ragnar averterte en ledig stilling i butikken og fikk 95 søknader. Brødrene så en tydelig skrift på veggen. De store, lokale forretningenes tid ebbet ut. Landsdekkende kjeder var i ferd med å overta butikklokaler over hele Norge.

Det var kjedene som bygde nytt og satset så stort som de nye forretnings-konseptene krevde.

Interiørvdelingen til Leif Mysen A/S sommeren 1992. Morten Stenberg ekspederer skolesjef Willy Lindquist. Bildet er utlånt av Ole Lauritz Mysen

Arild Mysen solgte sine forretninger i Mysen, Askim og Spydeberg til ForbrukerSamvirket Øst med virkning fra januar 1992. Ole Laurits og Ragnar ble inspirert til å gjøre noe lignende. Fra januar 1994 overtok ForbrukerSamvirket hele varebeholdningen til Leif Mysen A/S, med leiekontrakt på forretningsdelen i David Blids gate 20 og på lagerlokalene nede mot elva.

Søsknene satt igjen med eierskapet til de to byggene.

Brødrene kunne da se tilbake på rundt 40 år i butikken. Det var underlig å sette sluttstrek i en alder av henholdsvis 61 år for Ole Laurits, 59 for Ragnar og 48 for Thorleif. De var enige om at de hadde en serie artige minner å tenke tilbake på og at de hadde blitt kjent med mange hyggelige mennesker. De satt igjen med minner fra gyldne år i en trivelig og engasjerende bransje.

Glade var de også for at bedriften ble overtatt av en seriøs arvtaker, og at alle ansatte fikk tilbud om å fortsette under ny eier.

Avvikling

Leiekontrakten med ForbrukerSamvirket var på 10 år. Da tiden løp ut, sa ForbrukerSamvirket opp leiekontrakten, avviklet butikken og flyttet varebeholdningen til OBS! på Slitu.

Euronics kom inn som ny leietager i første etasje og drev i tre og et halvt år, til de flyttet ned i Mørstad-sentret. Der klarte de seg ikke og måtte legge inn årene.

Onninen begynte å leie underetasjen i forretningsbygget fra 2006. De drev der i fem år før de satte opp eget bygg. Deretter leide *Stein Lie* underetasjen

sporadisk til sitt fabrikkutsalgs av dyner og puter osv. Forretningsbygget *David Blids gate 20* ble solgt til *Deltagruppen*, Askim 1. mars i 2013.

Lagerbygget mot elva, *Jernbanegata 14*, ble solgt til *brødrene Jørgensen* 1. januar i 2008. De renoverte hele bygget og gjorde det om til et leilighetskompleks.

David Blids gate 25 ble kjøpt opp i 1984. Indremisjonen hadde arvet huset etter søstrene Buer og solgte det videre til Leif Mysen A/S. Firmaet bygde ut huset. Det ble leid av *Svensrud Skinnhandel* til 2005. Senere ble det en serie mer kortvarige leieforhold. Huset ble solgt til *Ato Eiendom A/S* på Ski i 2018.

Handelsby

Da butikken ble flyttet over i det nye forretningsbygget i 1977, ble lokalene i Handelsby leid ut til *John Andersen*. Han drev elektrisk forretning, og drev godt i mange år.

Da Leif døde i 1984, overtok Ole Laurits eierskapet til Handelsby. Han føyde til en ny etasje over tilbygget mot nord, restaurerte hele bygget og gjorde om annen etasje til tre leiligheter.

Mysen Musikkforretning overtok leieforholdet etter at John Andersen avviklet, og holder hus her fremdeles (2018). Butikken er i dag den eneste i sin bransje i Indre Østfold.

Handelsby ble solgt ut av familien i 2017.

Kilder:

- Hans Wåler: *Mysenleksikon*, Mysen 1998.
- *Ole Laurits Mysen*
- *Ragnar Mysen*
- *Thorleif Mysen*
- *Dag Mysen*.